

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

[Bespreking van: J. Goudsblom (1997) Het regime van de tijd; N. Wilterdink, J. heilbron, A. de Swaan (1997) Alles verandert : opstellen voor en over J. Goudsblom]

de Rooy, P.

Publication date

2000

Document Version

Final published version

Published in

Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

de Rooy, P. (2000). [Bespreking van: J. Goudsblom (1997) Het regime van de tijd; N. Wilterdink, J. heilbron, A. de Swaan (1997) Alles verandert : opstellen voor en over J. Goudsblom]. *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden*, 115, 76-77.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (<https://dare.uva.nl>)

J. Goudsblom, *Het regime van de tijd* (Amsterdam: Meulenhoff, 1997, 255 blz., ISBN 90 290 53712). N. Wilterdink, J. Heilbron, A. de Swaan, ed., *Alles verandert. Opstellen voor en over J. Goudsblom* (Amsterdam: Meulenhoff, 1997, 390 blz., 695 BF//49,90, ISBN 90 290 5581 2).

In 1997 nam Joop Goudsblom afscheid van de Universiteit van Amsterdam. Ook voor hem maakte het regime van de tijd geen uitzondering: het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd luidde een verplicht *otium cum dignitate* in — al was het iedereen duidelijk dat deze pensionaris altijd al waardig was geweest en het nauwelijks rustiger zou krijgen. Waar menig hoogleraar zucht onder een leeropdracht, die door een tongbrekende uitvoerigheid en complexiteit vooral een hardhandige territoriumdrift doet vermoeden, was die van Goudsblom van een bijna ontroerende eenvoud: sociologie. Onder dit simpele dundoek bedreef hij sinds 1968 datgene wat hij zelf 'sociologie' achtte. Daarbij had hij een markante voorkeur voor onbegane wegen en onbetreden paden. Zowel in zijn kritiek uit 1962 op *Moderne sociologie*, het toenmalige standaardwerk van Van Doorn en Lammers, als in zijn bekende *Balans van de sociologie* (1974) nam hij afstand van de gebruikelijke sociologiebeoefening en droeg op die manier ook bij aan een zo sterke differentiatie in de Nederlandse sociologie, dat deze discipline soms nog slechts in waardering voor het werk van Max Weber bijeen gehouden lijkt te worden.

Zijn eigen werk zou, zoals bekend, sterk onder invloed komen te staan van Norbert Elias en diens figuratiesociologie, met een sterke voorkeur voor lange-termijnprocessen en het benutten van de geschiedenis. Had de oude meester zich in zijn hoofdwerk nog enigszins weten te

beperken door het civilisatieproces pas op te pakken in de Middeleeuwen, Goudsblom ving aanzienlijk vroeger aan, namelijk een half miljoen jaar geleden, in zijn werk *Vuur en beschaving* (1992). Wie zich enigszins een beeld wil vormen van 'de oorspronkelijke domesticatie van het vuur' kan aangeraden worden eens kennis te nemen van een film van de Franse regisseur Jean-Jacques Annaud uit 1981, *La guerre du feu* (in het Engels *The quest for fire*, in het Duits *Am anfang war das Feuer*: naar aanleiding van de onderlinge verschillen in deze titels zou er overigens veel te zeggen zijn over de grote culturele verscheidenheid in Europa). Persoonlijk werd ik er wat lacherig van, met name de uitvinding van het monogame huwelijk in deze rolprent werkte nogal hilarisch, maar bij de vertoning ervan tijdens college vertrok Goudsblom geen spier en prees de grote verbeeldingskracht van Annaud.

Met dit werk schiep Goudsblom, leunend op sociologie, geschiedenis en antropologie, geleidelijk een eigen vorm van wetenschap, die nauwelijks recht gedaan wordt met een modieuze karakterisering als 'interdisciplinair'. Veel juister zou het zijn Goudsblom als een even ouderwetse als eigentijdse polyhistor te beschouwen, ware het niet dat in het woordenboek bij dit lemma wordt opgemerkt dat deze aanduiding soms ongunstig bedoeld is.

Ter gelegenheid van zijn afscheid is een aantal artikelen van Goudsblom uit de periode 1988-1996 gebundeld, waarin hij op een hem kenmerkende behoedzaam-resolute wijze zijn inzichten prijsgeeft over een aantal onderwerpen dat hem de laatste jaren bezighield: de tijd, het vuur, het civilisatieproces en de lange-termijn processen van de 'geschiedenis in het groot'. Daarnaast werd een bundel samengesteld door een aantal vrienden, leerlingen en collega's. Naast een aantal persoonlijk getinte beschouwingen, zijn daarin bijdragen opgenomen die betrekking hadden op de grote thema's in het werk van Goudsblom. Het hoge niveau van dit *liber amicorum* wordt voor een goed deel uiteraard gewaarborgd door het besef van de auteurs dat ze iets moesten schrijven waar Goudsblom niet ongelukkig van zou worden. Het zijn dan ook stuk voor stuk buitengewoon lezenswaardige essays. Als er desondanks toch één bijdrage genoemd mag worden, dan is dat de fraaie beschouwing van Bram Kempers, 'Een geleerde op zoek naar een genre'. Het boek wordt afgesloten met een biografische schets, een uitvoerige bibliografie en tenslotte een lijst van Goudsbloms gepromoveerden met hun dissertaties.